

T.Y.B.Com {April – 2016}
Accounts Group (Revised) (Paper –IV)
Financial Accounting & Auditing
Cost Accounting Introduction & Basic Concepts

QP Code :17543

(3 Hours)

[Total Marks : 100

IDOL students w.e.f. 2015-16

- N.B.: (1) All questions are **compulsory**.
(2) Question no. 2 to 6 have internal options.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. (A) Select the most appropriate alternative and rewrite the full sentence :- 10
(Any Ten)
- (1) Labour turnover is caused by _____
(a) Low wages (b) Dissatisfaction with job
(c) Discharge (d) All the above
- (2) Abnormal gain arise if _____
(a) Output quantity is more than input quantity
(b) There is a reduction in normal loss
(c) Abnormal loss is avoided
(d) None of the above
- (3) Under inflationary conditions _____ method will show highest values of closing stock.
(a) FIFO (b) Weighted Average
(c) LIFO (d) None of the above
- (4) Remuneration paid to a technical director is a part of _____.
(a) Prime (b) Works
(c) Administrative (d) All of the above
- (5) Marginal costing is _____
(a) method of costing
(b) a technique of costing
(c) similar to absorption costing
(d) None of the above

[TURN OVER

- (6) Total of indirect material, indirect labour and indirect expenses is called _____ cost.
- (a) Prime (b) Overhead
(c) Works (d) Chargeable
- (7) Cost of rectification of defective work is _____
- (a) Debited to Profit and Loss Account
(b) Ignored from contract Account
(c) Credited to contract Account
(d) Debited to contract Account
- (8) Cash received is equal to _____
- (a) Work certified - Retention money
(b) Work certified + Work uncertified
(c) Contract price - Work certified
(d) Contract price
- (9) If sales are ₹80,000 and variable cost to sales is 70%, contribution is _____
- (a) ₹56,000 (b) ₹24000
(c) ₹70,000 (d) None of the above
- (10) Plant specially purchased for the contract is debited to _____ Account.
- (a) Contract (b) Sub-contract
(c) Plant (d) None of the above
- (11) At Break Even point, the contribution equals total _____.
- (a) Variable cost (b) Fixed cost
(c) Sales (d) Administrative cost

[TURN OVER

- (12) Employee Welfare Expenses are allocated on the basis of _____
- (a) Number of employees   (b) Units produced
(c) Working hours   (d) Prime cost
- (B) State whether the following statements are True or False :- (Any Ten) 10
- (1) Process cost system is applicable to paper mills.
  - (2) Loss on sale of fixed asset is included in cost for calculating costing profit.
  - (3) Certified work is valued at cost.
  - (4) Activity cost pools are cost accumulation associated with a given activity.
  - (5) The main purpose of standard costing is cost control.
  - (6) Material Usage variance arises due to defective material.
  - (7) Strikes and lock-outs is abnormal idle time.
  - (8) Fixed cost per unit remains fixed irrespective of level of output.
  - (9) Abnormal gain is debited to process Account.
  - (10) Primary packing charges is an example of selling and Distribution overheads.
  - (11) Steel companies follow unit costing.
  - (12) Marginal cost is fixed cost.

[TURN OVER

2. Following details are furnished by 'A' Ltd of expenses incurred during the year ended 31st March 2016. 15

Particulars	₹
Direct Material	6,80,000
Opening stock of finished Goods (2000 units)	1,70,500
Closing stock of finished Goods (4000 units)	?
Depreciation on plant and Machinery	1,92,000
Loss on sale of Machinery	35,000
Trade fair Expenses	1,71,000
Direct Expenses	3,20,000
General Manager's salary	7,60,000
Dividend Paid	15,600
Direct wages	5,20,000
Advertisement	3,70,500
Depreciation on Computers	3,44,000
Drawing and Designing Expenses	1,08,000
Purchase of Machinery	3,80,000
Depreciation on Delivery Van	2,28,000
Office maintenance charges	3,76,000
Factory Rent	3,00,000
Sales (38000 units)	45,60,000

Closing Stock of finished goods to be valued at cost of production.

You are required to prepare cost sheet showing various elements of cost both in total and per unit and also find out total profit and per unit profit.

OR

[TURN OVER

2. Following is the Trading and Profit & Loss Account of M/s Asmit Enterprises for the year ended 31-3-2016 15

Particulars	₹	Particulars	₹
To opening stocks (500 Units)	17,500	By Sales (10250 Units)	7,17,500
To Materials	2,60,000	By Closing Stock (250 units)	12,500
To Wages	1,50,000		
To Factory overhead	94,750		
To Gross profit c/d	2,07,750		
	7,30,000		7,30,000
To Administrative overheads	1,06,000	By Gross profit c/d	2,07,750
To Selling overheads	55,000	By Dividend Received on Investments	10,250
To Loss on Revaluation of Assests	9,000		
To Net profit	48,000		
	2,18,000		2,18,000

In cost Accounts, materials charged @ ₹25/- per Unit and wages @ ₹15/- per unit. Factory overheads taken @60% of wages. Administrative overheads applied @20% of works cost. Selling overheads taken @ ₹6/- per unit sold.

You are required to prepare :-

- Statement of cost showing total cost and cost per unit.
- Statement of Reconciliation of Profit / Loss.

[TURN OVER

3. (a) A Company is having two production departments namely A & B and two service department S-1 & S-2. The expense incurred during the month of March 2016 are as follows.

8

Expenses	Amount (₹)
Electricity	3,600
Insurance on Assets	9,000
Power	15,000
Rent & Taxes	28,000
Depreciation	18,000
Canteen Expenses	5,400

The following information is also available for the above departments.

Particulars	A	B	S-1	S-2
Floor Space (Sq ft)	6,000	4,000	2,000	2,000
No of workers	100	50	50	25
H.P. of Machine	120	60	30	15
Direct wages(₹)	10,000	10,000	5,000	3,000
Value of Assets (₹ in Thousand)	10	4	3	1
Direct materials (₹)	15,000	10,000	5,000	-
No of Light Points	30	15	10	05

Prepare a statement showing primary distribution of overheads.

- (b) A worker produced 200 units in a weeks time, the guaranteed weekly wages payment for 45 hours in ₹ 405. The expected time to produce one unit is 15 minutes which is raised further by 20% under incentive scheme. What will be earning per hour of that worker under Halsey (50% sharing) and Rowan Bonus scheme?

7

OR

[TURN OVER

3. (a) From the following information prepare Store Ledger Account in the books of m/s Prakash Enterprise for the month of January 2016 by using FIFO method. 8

Sr. No.	Date	Receipt		Issues
		Quantity (kgs)	Rate ₹	Quantity (kgs)
	January 2016			
1	1 st	1000	4.00	-
2	3 rd	300	6.00	-
3	8 th	-	-	1200
4	12 th	400	20.00	-
5	15 th	300	10.00	-
6	20 th	-	-	600
7	25 th	500	5.00	-
8	31 st	-	-	500

- (b) From the following information, Calculate Economic order Quantity by using formula and Tabulation method. 7
- Annual consumption of material 3000kg
  - Cost of placing an order ₹ 30
  - Cost per unit ₹ 5
  - Storage and carrying cost - 10% on average inventory.

4. From the following data in respect of a company, prepare the related cost Ledger Accounts. 15

(a) Particulars	Debit ₹	Credit ₹
Closing balance at the end of the accounting period :-		
Store control Account	2,000	
Work-in-progress control Account	6,000	-
Finished goods control Account	8,000	-
Cost Ledger control Account	-	16,000
	16,000	16,000

[TURN OVER

(b) Financial transaction during the accounting period :-		
Store Purchases :-		
- For Stock		38,000
- For Special job		2,000
Wages :-		
Factory		40,000
Office		4,000
Sales office		6,000
Goods Sold (Sales)		2,00,000
Other Expenses		80,000
(c) Cost transaction during the period :-		
Material issued :-		
- Direct Materials		20,000
- Indirect Materials(Factory)		10,000
Wages :-		
Direct		30,000
Indirect (Factory)		10,000
Overhead incurred and recovered -	Incurred (₹)	Recovered(₹)
Manufacturing	50,000	65,000
Administration	10,000	13,500
Selling & distribution	20,000	27,000
Goods finished @ cost	1,20,000	-
Cost of Goods Sold	1,38,000	-

OR

4. Ananya Manufactures Ltd provides you the following information for June 2014 about process. 15

Particulars	Process I	Process II	Process III
Raw Material Introduced (in kgs)	1,00,000	50,000	40,000
Cost of Material per kg.(in ₹)	5	5	10
Direct Wages(₹)	2,38,840	3,11,000	2,03,200
Factory overhead (₹)	1,16,160	82,840	69,700
Normal Loss (% of total input)	6%	5%	4%
Weight Lost (% of total input)	4%	5%	3%
Scrap Value per kg (₹)	3	4	5
Actual Production (Kg)	92,000	92,000	82,000
Production transfer to next process	60%	50%	-
Production sold at the process	40%	50%	100%
Selling price per kg at process (₹)	11.00	14.50	15.75

Production is transferred to next process at cost of the process.

You are required to prepare Process I, Process II and Process III A/c for the month of June 2014.

[TURN OVER

- 5 'A' construction Company undertook the construction of a building at a contract price of 12,00,000/- The date of commencement of contract was 1st April 2015. The following Cost information is given for the year ended 31st March 2016.

15

Particulars	₹
Material sent to the site	3,00,000
Wages	4,40,000
Architect Fee	55,500
Office and Administrative Overheads	1,51,000
Uncertified Work	55,000
Materials at the site at the end of the year	10,000
Cash received from the contractes (Being 90% of the work certified)	9,45,000
Materials destroyed by fire	5,000
Plant and Machinery at cost (Date of purchase - 1st July 2015. The estimated working life of plant - 10 years and its estimated scrap value at the end ₹ 20,000)	2,00,000
Supervisor's Salary	60,000

You are required to prepare a contract account for the year ended 31st March 2016.

OR

5. (a) The following data have been extracted from the books of 'A' Ltd.

8

Year	Sales ₹	Profit ₹
2015	5,00,000	50,000
2016	7,50,000	1,00,000

[TURN OVER

You are required to Calculate :

- (i) P/V Ratio
- (ii) Fixed cost
- (iii) Break-even Sales
- (iv) Profit on Sales of ₹ 4,00,000
- (v) Sales to earn a profit of ₹ 1,25,000

(b) Calculate from the following :-

7

- (i) Material Cost Variance
- (ii) Material Price Variance and
- (iii) Material Usage Variance

Standard - for 25 unit of product - R

Material - 50 kgs@ ₹ 25per kg

Actual production - 20,000 Units

Actual Material used - 42,000 kgs

Actual Rate- ₹ 24.50 per kgs

6. (a) What is meant by 'Labour Turnover'? What are its causes? 10
(b) What are the advantages of Marginal costing? 10

OR

6. Write short notes :- (Any four)

20

- (1) Classification of Overheads
- (2) Product Life Cycle Costing
- (3) Advantages of Cost Accounting
- (4) Need for Reconciliation of Cost and Financial Profits
- (5) Significance of Variance Analysis
- (6) Target Costing

[TURN OVER

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
(२) प्रश्न क्रमांक २ ते ६ यांना अंतर्गत पर्याय दिलेले आहेत.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. (अ) सर्वात योग्य विकल्पाची निवड करून खालील वाक्ये पूर्ण करा :- (कोणतेही १०) १०
- (१) श्रमीक उलाढाल ----- कारणामुळे होते.
(अ) कमी वेतन (ब) कामाबाबत असमाधान
(क) कामावरून मुक्त करणे (ड) वरीलपैकी सर्व
- (२) असामान्य फायदा ----- असल्यास उद्भवतो.
(अ) उत्पादन संख्या ही कच्चांमाल संख्येपेक्षा जास्त
(ब) सामान्य तोटा कमी
(क) असामान्य तोटा टाळता
(ड) वरीलपैकी कोणताही नाही
- (३) अतिवृद्धीकारी परिस्थितीमध्ये ----- या पद्धतीमुळे अखेरच्या साठ्याचे मूल्य जास्तीचे दाखवले जाते.
(अ) प्रथम आलेले प्रथम पाठविले.
(ब) भारांकित सरासरी
(क) शेवटी आलेले प्रथम पाठविले.
(ड) वरीलपैकी कोणताही नाही.
- (४) तांत्रिक संचालकाला दिलेला मोबदला----- परिव्ययाचा भाग आहे.
(अ) मूळ (ब) कारखाना
(क) प्रशासकीय (ड) वरील सर्व

[TURN OVER

- (५) सीमांत परिव्ययांकन ----- आहे.
 (अ) परिव्ययांकनाची पद्धत
 (ब) परिव्ययांकनाचे तंत्र
 (क) विलयन व्ययांकनासारखे
 (ड) यापैकी नाही.
- (६) अप्रत्यक्ष माल, अप्रत्यक्ष मजूरी आणि अप्रत्यक्ष खर्च याला -----परिव्यय संबोधले जाते.
 (अ) मूळ (ब) उपरी
 (क) कारखाना (ड) आकारणी योग्य
- (७) सदोष काम दुरुस्तीचे परिव्यय -----
 (अ) नफा आणि तोटा खात्यात जमा करतात.
 (ब) कंत्राट खात्यात विचारात घेतले जात नाही.
 (क) कंत्राट खात्यात जमा
 (ड) कंत्राट खात्यात नावे
- (८) मिळालेली रक्कम ही -----इतकी असते.
 (अ) प्रमाणित काम - प्रतिसाधन पैसा
 (ब) प्रमाणित काम + अप्रमाणित काम
 (क) कंत्राटाची किंमत - प्रमाणित काम
 (ड) कंत्राटाची किंमत
- (९) जर विक्री रुपये ₹८०,००० आणि चल परिव्ययाचे विक्रीशी असलेले गुणोत्तर ७०% आहे तर अंशदान -----असेल.
 (अ) रुपये ५६,००० (ब) रुपये ७०,०००
 (क) रुपये २४,००० (ड) यापैकी कोणताही नाही.

[TURN OVER

- (१०) खास कंत्राटासाठी खरेदी केलेले संयंत्र -----खात्याच्या जमा बाजूला नोंदवले जाते.
(अ) कंत्राट (ब) उप-कंत्राट
(क) संयंत्र (ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही.
- (११) ना नफा ना तोटा बिंदूपाशी, अंशदान एकूण ----- इतके असते.
(अ) चलपरिव्यय (ब) स्थिर परिव्यय
(क) विक्री (ड) प्रशासकीय परिव्यय
- (१२) कामगार कल्याण खर्च -----च्या आधारावर विभागला जातो.
(अ) कामगारांची संख्या (ब) उत्पादित केलेले नग
(क) कामाचे तास (ड) मूळ किंमत

(ब) खालील विधाने चूक किंवा बरोबर आहेत ते सांगा :- (कोणतेही दहा)

१०

- (१) प्रक्रिया परिव्यय पद्धती ही पेपर मिलसाठी लागू आहे.
(२) स्थिर मालमत्ता विक्रीवर झालेला तोटा परिव्ययांकन नफा शोधण्यासाठी परिव्ययात समाविष्ट केला जातो.
(३) प्रमाणित कामाचे मूल्यांकन परिव्यय मूल्याने केले जाते.
(४) कार्य परिव्यय संकोषी हे दिलेल्या कार्याच्या संबंधीत परिव्यय संचित असतात.
(५) मानक परिव्ययांकनाचा मुख्य हेतू परिव्यय नियंत्रण हा आहे.
(६) माल वापरातील फरक हा सदोष मालामुळे उद्भवतो.
(७) संप आणि टाळेबंदी असामान्य निष्क्रिय वेळ आहे.
(८) स्थिर परिव्यय प्रतिनग, उत्पादनात बदल झाला तरी प्रतिनग स्थिर राहतो.
(९) असामान्य फायदा प्रक्रिया खात्याच्या नावे बाजूला दाखवला जातो.
(१०) प्राथमिक वेष्टन खर्च हे विक्री व वितरण उपरी परिव्ययाचे उदाहरण आहे.
(११) पोलाद कंपनी नगपरिव्यय पद्धतीचा वापर करतात.
(१२) सिमांत परिव्यय म्हणजे स्थिर परिव्यय होय.

[TURN OVER

२. अ लि. च्या ३१ मार्च, २०१६ रोजी संपणाच्या वर्षातील खर्चाची माहिती खालील प्रमाणे आहे.

१५

तपशील	₹
प्रत्यक्ष माल	६,८०,०००
पक्का माल आरंभीचा साठा (२००० नग)	१,७०,५००
पक्का माल अखेरचा साठा (४००० नग)	?
सयंत्र आणि यंत्र सामग्रीवरील घसारा	१,९२,०००
यंत्र सामग्री विक्रीतील तोटा	३५,०००
व्यापारी जत्रावरील खर्च	१,७१,०००
प्रत्यक्ष खर्च	३,२०,०००
सामान्य व्यवस्थापकाचा पगार	७,६०,०००
लाभांश दिला	१५,६००
प्रत्यक्ष मजुरी	५,२०,०००
जाहिरात बाजी	३,७०,५००
संगणकावरील घसारा	३,४४,०००
आरेखन आणि रेखांकन खर्च	१,०८,०००
यंत्रसामग्रीची खरेदी	३,८०,०००
वितरण वाहनावरील घसारा	२,२८,०००
कार्यालयीन देखभाल खर्च	३,७६,०००
कारखाना भाडे	३,००,०००
विक्री (३८००० नग)	४५,६०,०००

पक्क्या मालाच्या अखेरच्या साठ्याचे मूल्यांकन उत्पादनाच्या परिव्ययावर केले जाते.

परिव्यय पत्रक तयार करून विविध परिव्ययाच्या घटकानुसार एकूण परिव्यय व प्रतिनग परिव्यय व तसेच एकूण नफा व प्रति नग नफा दाखवा.

किंवा

[TURN OVER

२. अस्मित इन्टरप्राईजेसचे ३१-३-२०१६ वर्षअखेरचे व्यापारी व नफा-तोटा खाते खालील प्रमाणे १५
आहे:-

तपशील	₹	तपशील	₹
आरंभीचा साठा (५०० नग)	१७,५००	विक्री (१०२५० नग)	७,१७,५००
माल सामान	२,६०,०००	अखेराचा माल साठा (२५० नग)	१२,५००
मजूरी	१,५०,०००		
कारखाना उपरीव्यय	९४,७५०		
स्थूल नफा	२,०७,७५०		
	७,३०,०००		७,३०,०००
प्रशासन उपरीव्यय	१,०६,०००	स्थूल नफा	२,०७,७५०
विक्री उपरीव्यय	५५,०००	गूंतवणूकीवरील लाभांश	
मालमत्ता पूर्णमूल्याकनांवरील	९,०००	मिळाला	१०,२५०
तोटा			
निव्वळ नफा	४८०००		
	२,१८,०००		२,१८,०००

परिव्यय लेखामध्ये मालसामान प्रति नग ₹ २५/- आणि मजूरी प्रति नग ₹ १५/- प्रमाणे आकारली आहे. कामखाना उपरीव्यय मजूरीच्या ६०% घेतला आहे. आणि प्रशासकीय उपरीव्यय कारखाना परिव्ययाच्या २०% इतका आकारला आहे. विक्री उपरीव्यय विकलेल्या नगावर प्रति नग ₹ ६/- आहे.

(अ) एकूण परिव्यय व प्रति नग परिव्यय दाखविणारे परिव्यय पत्रक तयार करा.

(ब) नफा-तोटा जुळणीपत्रक तयार करा.

[TURN OVER

३. (अ) कंपनीचे 'अ' आणि 'ब' असे दोन उत्पादन विभाग आणि एस-१ आणि एस-२ असे दोन सेवा विभाग आहेत, मार्च २०१६ या महिन्यातील खर्च खालीलप्रमाणे आहेत. ८

तपशील	रक्कम (₹)
वीज	३,६००
मालमत्तेवरील विमा	९,०००
शक्ती	१५,०००
भाडे आणि कर	२८,०००
घसारा	१८,०००
कॅन्टिन खर्च	५,४००

वरील विभागांची अधिक माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	अ	ब	एस-१	एस-२
जागा (चौ.फूट)	६,०००	४,०००	२,०००	२,०००
कामगार संख्या	१००	५०	५०	२५
यंत्राची अश्वशक्ती	१२०	६०	३०	१५
प्रत्यक्ष मजुरी (₹)	१०,०००	१०,०००	५,०००	३,०००
मालमत्ता मूल्य (₹ हजारात)	१०	४	३	१
प्रत्यक्ष माल (₹)	१५,०००	१०,०००	५,०००	-
वीज पॉईंट संख्या	३०	१५	१०	०५

उपरी परिव्ययाचे प्राथमिक वितरण पत्रक तयार करा.

- (ब) एक कामगार आठड्यामध्ये २०० नग उत्पादित करतो, आठवड्याच्या ४५ तासांसाठी हमी वेतन रु. ४०५ आहे. एका नगाचे उत्पादन करण्यासाठी अपेक्षित वेळ १५ मिनिटे असून त्यामध्ये पुन्हा प्रेरक योजनेसाठी २०% वाढ आहे. त्या कामगाराची हॅल्से (५०% वाटा) आणि रोवन बोनस योजनेप्रमाणे मिळकत काय असेल? ७

किंवा

[TURN OVER

३. (अ) खालील दिलेल्या माहितीच्या आधारे मेसर्स प्रकाश इंटरप्रायझेस यांच्या पुस्तकात जानेवारी ८
२०१६ महिन्यासाठी फिफो पद्धतीचा वापर करा.

अ.क्र.	तारीख	आवक		जावक
		नग (कि. ग्रॅ)	दर ₹	नग (कि. ग्रॅ)
	जानेवारी २०१६			
१	१	१०००	४.००	-
२	३	३००	६.००	-
३	८	-	-	१२००
४	१२	४००	२०.००	-
५	१५	३००	१०.००	-
६	२०	-	-	६००
७	२५	५००	५.००	-
८	३१	-	-	५००

- (ब) खालील माहितीवरून सूत्र पद्धतीने आणि सारणी पद्धतीने लाभदायक आदेश संख्या काढा. ७
- (१) वार्षिक आवश्यकता (नग) ३००० किलो
  - (२) आदेश परिव्यय (प्रतिआदेश) ₹ ३०
  - (३) प्रति नग किंमत ₹ ५
  - (४) साठवणूक परिव्यय प्रतिनग- सरासरी साठ्याच्या १०% .

४. कंपनीशी संबंधित खालील नोंदीच्या आधारे परिव्यय खाते वहितील संबंधित नियंत्रण खाती तयार करा. १५

(अ)	तपशील	नावे ₹	जमा ₹
	वर्षाअखेरीची शिल्लक :-	-	-
	भांडार खातेवही नियंत्रण खाते	२,०००	-
	चालूकाम खातेवही नियंत्रण खाते	६,०००	-
	पक्का माल साठा खातेवही नियंत्रण खाते	८,०००	-
	परिव्यय खातेवही नियंत्रण खाते	-	१६,०००
		१६,०००	१६,०००

[TURN OVER

(ब)वर्षभरातील आर्थिक व्यवहार:-		
सामान खरेदी :-		
मालाची खरेदी		३८,०००
विशिष्ट कामाकरीता		२,०००
मजूरी :-		
कारखाना		४०,०००
कार्यालय		४,०००
विक्री विभाग		६,०००
मालाची विक्री		२,००,०००
इतर खर्च		८०,०००
(क)वर्षभरातील परिव्यय व्यवहार :-		
कच्चा माल पाठविला:-		
प्रत्यक्ष कच्चा माल		२०,०००
अप्रत्यक्ष कच्चा माल		१०,०००
मजूरी:-		
प्रत्यक्ष		३०,०००
अप्रत्यक्ष (कारखाना)		१०,०००
खर्च केलेली रक्कम व आकारणी -	खर्च रक्कम (₹)	आकारणी (₹)
वस्तू निर्मिती	५०,०००	६५,०००
प्रशासकीय	१०,०००	१३,५००
विक्री व वितरण	२०,०००	२७,०००
पक्का माल साठा / (परिव्यय)	१,२०,०००	-
विकलेल्या मालाची किंमत	१,३८,०००	-

किंवा

[TURN OVER

४. अनन्या मॅन्युफॅक्चर्स लि. जून महिन्याकरिता प्रक्रियेबद्दलचा खालील तपशील पुरवत आहे. १५

तपशील	प्रक्रिया १	प्रक्रिया २	प्रक्रिया ३
मुलभूत कच्चा माल पुरविला (कि.ग्रॅ.)	१,००,०००	५०,०००	४०,०००
कच्चा मालाचा परिव्यय प्रतिनग (रु.)	५	५	१०
प्रत्यक्ष मजुरी (रु.)	२,३८,८४०	३,११,०००	२,०३,२००
कारखाना खर्च (रु.)	१,१६,१६०	८२,८४०	६९,७००
सामान्य नुकसान (प्रक्रियेत पाठविलेल्या नगावर प्रति)	६%	५%	४%
वजन घट (प्रक्रियेत पाठविलेल्या नगावर प्रति)	४%	५%	३%
मोडमूल्य प्रतिनग कि.ग्रॅ. (रु.)	३	४	५
वास्तव उत्पादन (कि.ग्रॅ.)	९२,०००	९२,०००	८२,०००
पुढच्या प्रक्रियेत पाठवलेले उत्पादन (%)	६०%	५०%	-
विक्री (प्रक्रियेच्या शेवटी)%	४०%	५०%	१००%
विक्रीची किंमत प्रतिनग (रु.)	११.००	१४.५०	१५.७५

उत्पादन पुढच्या प्रक्रियेस परिव्यय किमतीस पाठविले जाते.

तयार करा :- जून महिना अखेरीचे प्रक्रिया खाते क्र. १, प्रक्रिया खाते क्र. २ व प्रक्रिया खाते
क्र. ३.

[TURN OVER

- ५ 'अ' कंत्राटद्वार कंपनीने १२,००,०००/- रुपये कंत्राट किंमतीचे घर बांधणी कंत्राट मिळविले आहे. १५ कंत्राट प्रारंभाची तारीख १ एप्रिल २०१५ ही आहे. ३१ मार्च २०१६ ला संपणाऱ्या वर्षासाठी खालील माहिती दिलेली आहे.

तपशील	₹
कंत्राट ठिकाणावर पाठविलेला मालसामान	३,००,०००
मजूरी	४,४०,०००
वास्तू विशारद शुल्क	५५,५००
कार्यालयीन व प्रशासकीय उपरिव्यय	१,५१,०००
अ-प्रमाणित काम	५५,०००
वर्षाच्या शेवटी कंत्राट ठिकाणावर असलेले माल सामान	१०,०००
कंत्राट देणाऱ्याकडून मिळालेली रोख रक्कम (जी प्रमाणित कामाच्या ९०% आहे)	९,४५,०००
आग लागल्याने नुकसान झालेले माल सामान	५,०००
संयंत्र व यंत्रसामग्री किंमत (खरेदी तारीख - १ जूलै २०१५ संयंत्र व यंत्रसामग्री चा अंदाजित कार्यकाल १० वर्षे आणि तिचे कार्यकाल संपल्यानंतरचे मोडमूल्य ₹ २०,०००)	२,००,०००
पर्यवेक्षकाचा पगार	६०,०००

वरील माहितीच्या आधारे आपण ३१ मार्च २०१६ ला संपणाऱ्या वर्षासाठी कंत्राट खाते तयार करा.

किंवा

५. (अ) 'अ' लि. च्या खाते पुस्तकातून खालील माहिती घेण्यात आली आहे.

वर्षे	विक्री ₹	नफा ₹
२०१५	५,००,०००	५०,०००
२०१६	७,५०,०००	१,००,०००

[TURN OVER

खालील गोष्टी तयार करा :

- (i) नफा/आकारमान गुणोत्तर
- (ii) स्थिर परिव्यय
- (iii) ना नफा ना तोटा विक्री
- (iv) ₹ ४,००,००० विक्री असताना नफा
- (v) ₹ १,२५,००० नफा मिळण्यासाठी विक्री

(ब) शोधा :-

७

- (i) माल परिव्ययातील फरक
  - (ii) माल किंमतीतील फरक
  - (iii) माल वापरातील फरक
- मानक - 'र' उत्पादनाच्या २५ नगासाठी
माल - ५० कि.ग्रॅ. ₹ २५ प्रती कि.ग्रॅ.
वास्तविक उत्पादन - २०,००० नग
वास्तविक मालाचा वापर - ४२,००० कि.ग्रॅ.
वास्तविक दर - ₹ २४.५० प्रती कि.ग्रॅ.

६. (अ) कामागारांची उलाढाल म्हणजे काय? त्याची कारणे स्पष्ट करा. १०
- (ब) सीमांत परिव्ययांकनाचे फायदे कोणते आहेत? १०

किंवा

६. टिपा लिहा :- (कोणत्याही चार)

२०

- (१) उपरी परिव्ययाचे वर्गीकरण
- (२) परिव्ययांकन वस्तूजीवन चक्र
- (३) परिव्यय लेखांकनाचे फायदे
- (४) वित्तीय व परिव्यय नफ्याच्या समायोजनाची गरज
- (५) फरक विश्लेषणाचे महत्व
- (६) लक्ष परिव्ययांकन
